

ה"ן כתובים בסם ובסיקרא כו'. משמע דפשיטא ליה שאין קורין בהן דאי קורין בהן פשיטא דמזילין כדאמר לעיל וקשה לרשב"א דבסמוך משמע דפשיטא ליה לרש גלותא גופיה דקורין בהן דקאמר והתניא מזילין ויהיו ההוא דביימא דמייתא דהספרים נכתבים בכל לשון ומגילה עד שמהא כמזבה אשורית על הספר וזדיו אבל שאר ספרים נכתבין שלא דזיו"א ולפי מה שאפרש בסמוך דהן דביימא א"יירי לענין הלכה אחי שפיר ולעולם אין קורין בהן:

אבל הכא בין דלא מקיים א.

אע"ג דכפ"ד דגיטין (דף יט.) קרי להו דבר שמתקיים דתנן בכל כותבין בסם וזדיו ובסקרל ובקומוס ובקנקנתוס ובכל דבר שמתקיים אומר ר"י דהתם קרי ליה מתקיים טפי ממסקין ומי פירות דקמיני התם כמספא דאין כותבין בהן אבל כל מתקיימין כמו דיו אבל קשה לר"י דתנן כפ"ד דסוטה (דף יז.) גבי מגילת סוטה אין כותבין לא בקומוס ולא בקנקנתוס¹ שנאמר ומהה כתב שיכול למחוק אלמא קומוס וקנקנתוס מתקיימין יותר מדיו ואומר ר"י דלעולם אין מתקיימין כמו דיו ואין יכול למחות כמו דיו לפי שנלענין בקלף: **מגילה** עד שתהא כתובה אשורית ע"ה הספר ובריו. משמע דשאר ספרים לא צעיי ספר ודיו וקשה דכפ"ה המזילין יין (לעיל דף עט.) משמע דספר תורה צעיי ספר דתני על הנייר ועל המטילת פסולה² ומוקי לה בס"ת וה"ה על ידיפתרא אע"ג דלא חשיב ליה לענין פסול ה"ה לא חשיב ליה לענין כשרות דקמיני על הקלף ועל הדוכוסטוס כשירה ולא קמיני דיפתרא ועוד תנן במסכת סופרים (פ"ה) אין כותבין לא ע"ג דיפתרא ולא ע"ג נייר מחוק ועוד דמגילה (דף יד.) וכן מגילת סוטה פסולה אדיפתרא כדאמר כפ"ד דסוטה (דף יז.) משום דצעיי ספר וכ"ש ס"ת דנקראת כמה פעמים ספר ודיו נמי לריך כדאמר בפרק הצונה (לעיל דף קכז) שלא דזיו או שכתב האזכרות צוזה הרי אלו יגמרו ומירן הרב יוסף דס"ת ודאי צעיי ספר ודיו והכל איירי דווקא צשאר ספרים והא דלא קמיני אין צין ספרים לס"ת ומגילה משום דס"ת נכתבים בכל לשון להכי לא עריב לה ואכתי קשה לר"י דתנן כפ"ק דמגילה (דף יז.) אין צין ספרים לתפילין ומחזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון כו' ופריך בגמרא וספרים נכתבין בכל לשון ורמינהו מקרא שכתבו תרגום ותרגום שכתבו מקרא וכבז עברי אינו מטמא את הידים עד שיכתבנו ככתב אשורית על הספר וזדיו ומשני כאן בספרים כאן במגילה ורז אשי משני כי תניא הריא צשאר ספרים ורבי יהודה היא אלמא

תורה אור השלם

- 1 ויקרא לו לון יגד שקדוקא ויקב קרא לו גלעזי בראשית לא מו
- 2 ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קמחה ויפצו אביבך וינטו משאנך מפניך: במדבר י לה



מוסף רש"י

הברכות. שקמיני חכמים כגון משעה של ר"ה שיש בהן מלכות חכמות וזכות ומענינות (לעיל טז.) ומענינות הרבה שבחורה. ממשניות הרבה שכתבין בהן את המקראות של פרשה (טז.) אין בין ספרים. מורה נבוכים ומגילת (ח.) אשורית. לשון הקדש (טז.)



מוסף תוספות

א. [ו]קורין בהם. מוס' ה"ה. ג. דקנתו יעד שתהא כתובה על ספר בריו לאו למימרא דלגבי שאר הספרים לא בעינן דיו, אלא ס"ת ה"ה. ג. האריך אמרו בסוגיא זו על הקומוס והקנקנתוס שאינו של קיימא. מלרי. T. מפני שאין יכולים לימחות, אלא בריו שהיא נמק. מלרי. ה. משום דלאו ספר גיבור. מוס' ה"ה. ו. לרב הונא. מוס' מנחות ל: ד"ה עשה.

ה"ן כתובים בסם ובסיקרא כו'. משמע דפשיטא ליה שאין קורין בהן דאי קורין בהן פשיטא דמזילין כדאמר לעיל וקשה לרשב"א דבסמוך משמע דפשיטא ליה לרש גלותא גופיה דקורין בהן דקאמר והתניא מזילין ויהיו ההוא דביימא דמייתא דהספרים נכתבים בכל לשון ומגילה עד שמהא כמזבה אשורית על הספר וזדיו אבל שאר ספרים נכתבין שלא דזיו"א ולפי מה שאפרש בסמוך דהן דביימא א"יירי לענין הלכה אחי שפיר ולעולם אין קורין בהן:

אילימא תנא קמא⁶ דרבי יוסי ודילמא בהא קמיפלגי מר סבר ניתנו לקרות בהן ומר סבר לא ניתנו לקרות בהן אלא רבי יוסי ותנא דגיפטיא⁷ ת"ר אהברכות דהקמיעין אע"פ שיש בהן אותיות של שם ומועניינות הרבה שבתורה אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפים במקומן [הן ואזכרותיהן] מכאן אמרו כותבי ברכות כשורפי תורה מעשה באחד שהיה כותב בצידן באו והודיעו את רבי ישמעאל והלך רבי ישמעאל לבודקו כשהיה עולה בסולם הרגיש בו נמל טומום של ברכות ושקען בספל של מים ובלשון הזה אמר לו רבי ישמעאל גדול עונש האחרון מן הראשון בעא מיניה ריש גלותא מרבה בר רב הונא יהיו כתובין בסם ובסיקרא בקומוס ובקנקנתוס בלשון הקדש מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין תיבעי למ"ד מצילין תיבעי למ"ד אין מצילין תיבעי למ"ד אין מצילין תיבעי למ"ד אין מצילין הני מילי היכא דכתיבי תרגום ובכל לשון אבל דילמא אפי' למ"ד מצילין ה"מ היכא דכתיבי בריו דמיקיים אבל הכא ביון דלא מיקיים לא א"ל אין מצילין והא רב המנונא תנא מצילין א"ל אי תניא תניא מאי תניא אמר רב אשי כדתניא אין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבים בכל לשון יומגילה עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובריו בעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן ס"ת שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין אותה מפני הדליקה או אין מצילין א"ל ותיבעי לך פרשת ויהי בנסוע הארון גופה היכא דחסר פרשת ויהי בנסוע לא קמיבעיא לי דכיון דאית ביה הזכרות אע"ג דלית ביה שמונים וחמש אותיות מצילין כי קא מיבעיא לי ס"ת שאין בו ללקט מאי א"ל ואין מצילין איתביה יתרגום שכתבו מקרא ומקרא שכתבו תרגום וכתב עברית מצילין מפני הדליקה ואצ"ל תרגום שבעורא ושברניאל ושבתורה תרגום שבתורה מאי גיהו יגיר שהדווא ואף על גב דלית בה שמונים וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפוזרות רב חסדא אמר אפילו מפוזרות מיתבי ס"ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין תיבתא דרב הונא⁸ תרגמה רב חסדא אליבא דרב הונא דהיינו מ"ת מתוך תיבת שלימות מצילין אותה. כגון דמשכח בראשית והיא מגילה לשש, ויצא [והיא] מגילה לארבע, ואלה מגילה לארבע, ויקרא מגילה לחמש, כולן תיבות שלימות עשרים וארבע פחות או יתר שמינין אותיותיהן פ"ה אבל אותיות שמתוך תיבות שאינן שלימות אין מצילין [אותן]. כגון ויאמר מכלל ויאמר, אבר מכלל אברם או אברהם וכיצא בהן. כל שנמצאת חיבה שלימה מובין אותיותיה להעלות לפ"ה אותיות, וכל חיבה [ש]מצוה מטושטשת אין אותיותיה [המנוחות] [המנוחות] עליות למנין פ"ה. ומש"ה אמרו ללקט ואע"פ שהתיבות מפוזרות במקומות רחוקין זה מזה.

אילימא ס"ק. כרז חסדא ור' יוסי כרז הונא: דילמא. עטמא דת"ק משום דקסבר ניתנו לקרות בהן ונהי דר' יוסי קאי כרז הונא מיהו כרז חסדא לא קאי ולא חד דהא רב חסדא אפי' למ"ד לא ניתנו קאמר מזילין: הצרכות. מטבע צרכות שטבעו חכמים כגון י"ח ושאר צרכות: ומועניינות הרבה. מפרשיות שהיו כותבין בקמיעין פסוקים ללחש כגון כל המחלה וכגון לא תירא מפחד לילה: נשרפין במקומן. אם נפלה דליקה בשבת: כשורפי סורה. שהרי לא ילכס בשבת: לנדוקו. אם אמת היה הדבר: טומום. קצוות קונטרסיים: היו כסוצין. תורה נציאים וכמוזים: מיבעי למ"ד. בנכתבים בכל לשון מצילין מיבעי למ"ד אין מצילין: דלא מיקיים. אין מתקיים כדיו: הא רב המנונא טנא. מצילין: מאי טנא. היכא מניא: מדקאמר מגילה דזיו וקמיני דהוא מן הדברים שצין ספרים למגילה ש"מ שאר ספרים נכתבים בסם ובסיקרא: צד הלוב. שם אלס: פ"ה אופיית. וכו' שיעור לספר תורה שנמחק או צלה להיות עומד בקדושתו: כגון פרשה ויהי בנסוע הארון. שהוא ספר לעלמו כדלקמן ויש צה פ"ה אותיות: ללקט. שנשאלת כאן מיצה וצמקוס אחר מיצה: ויהי בנסוע הארון גופה. שנכתבה לצדה ומסרה אות מנה להצילה: שאין צו כדי ללקוט. וצאמו ליקוט עלמו ליכא אזכרות: תרגום שצבורה יגר שהדווא. ושצנציאים כגון כדנא תימרון (ס' רימיה) שכתבו מקרא [א"י] התרגום שבעורא כתבו מקרא: כפז עזרים. אותיות גדולות הן ואין דומות לכפז אשורית אף ע"פ שכתבין בלשון הקדש אלא שכתב האותיות משונות: ואין לריך לומר תרגום שבעורא ושברניאל ושצבורה. שכתבו תרגום כהלכתו: להשלים. אם היה צו כדי ללקט ותרגום זו משלימו מנצרך ומזילין בשציליו: טיובא דרב הונא. דמדקמיני ללקט מכלל דמפוזרות יניהו: צטיבות. הא דקמיני ללקט דמשמע מפוזרות תיבה שלימה תיבה כאן ומיכה כלן ומיכה כאן עד פ"ה אותיות וכי פלגנין באתיות המפוזרות: עשה לה סימניוס מלמעלה ומלמטה. להצדילה מן הסמוכות לה: למעלה ולמטה. צמחלה וצסוף ויהי בנסוע הארון: שאין

א) צ"ל ור' יוסי. ב) לעיל סא: ע"ה [מוספתא פי"ד מ"ס פ' טו הלכה ד', א] [ומגיה יט: מ"ק ד. יומא לא: יצמות קיב. נדרים יט: וצחוס טו: א: לו: מנחות ק. צרכות. חולין ג. תמורה לא. מה כג: וע"ה פ"ה י"ח.] ומגילה סז, ט) [לעיל כג: טז"ג.]

רבינו הגנאל

ושאר תנאי א) (רבתנן) [דאמר] מצילין לא מסיים מאן מינהון סבר ניתנו לקרות בהן, ומאן מנהון סבר לא ניתנו לקרות בהן, אלא האי תנא דגפטיא דתני אע"פ שלא ניתנו לקרות בהן מצילין אותן. ות"ק דר' יוסי בנייתו לקרות בהן פליג. וק"ל כרז הונא דרב חסדא לבניה הלמיד הוא. והא דתנינן כל כתיבי הקדש, מוקים לה רב הונא בחרבי בב"י, כל כתיבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה בין ביאים שקורין בהן בין כתובים שאין קורין בהן, ברא"ה כתיבי הקדש התכונים בלשון [ה]קדש דהני אינון כתיבי הקדש, והכתובים בכל לשון אין מצילין אותן מפני הדליקה ואפילו הכי טעונין גיזיה. והא ברייתא דתניא הברכות והקמיעות אע"פ שיש בהן [אחותיהן] של שם ומעניינות של תורה הרבה, אין מצילין אותן מפני הדליקה ונגזנין במקומן, הלכה הונא והלכה כותבין רב המנונא שאם היו כתובים בסם ובסיקרא מצילין אותן [ואע"פ שאינו דבר של קיימא. ולענין בעיא דרב הונא בר חלוב מרב נחמן, סוגיא דשמעתא כל ס"ת דאית ביה פיסוקא דאית ביה שם, אע"ג דאין בו ללקט פ"ה אותיות מצילין אותן, ומאי דלית ביה שם אי את ביה פ"ה אותיות מצילין אותן, ואם לאו אין מצילין אותן. והיא דתניא יגר שהדווא הונא דהני פ"ה אותיות מכונסות ולא מפוזרות, ופי' מכונסות, כדתיירגמא רב חסדא אליבא דרב הונא בתיבתא, אי יכול ללקט פ"ה אותיות מ"ת מתוך תיבת שלימות מצילין אותה. כגון דמשכח בראשית והיא מגילה לשש, ויצא [והיא] מגילה לארבע, ואלה מגילה לארבע, ויקרא מגילה לחמש, כולן תיבות שלימות עשרים וארבע פחות או יתר שמינין אותיותיהן פ"ה אבל אותיות שמתוך תיבות שאינן שלימות אין מצילין [אותן]. כגון ויאמר מכלל ויאמר, אבר מכלל אברם או אברהם וכיצא בהן. כל שנמצאת חיבה שלימה מובין אותיותיה להעלות לפ"ה אותיות, וכל חיבה [ש]מצוה מטושטשת אין אותיותיה [המנוחות] [המנוחות] עליות למנין פ"ה. ומש"ה אמרו ללקט ואע"פ שהתיבות מפוזרות במקומות רחוקין זה מזה.

א) נראה מה דרבינו לא היה גוסס אלמא ת"ק דרבי ודילמא כהא קמיפלגי רב היה לו י"ח אמת פה ו"ע.

א) כ"כ תקשה מצרייתא דהכ"ה דאמר לעיל כל היכא דלא ניתנו לקרות בהן אין מצילין וי"ל דהא מסיק לעיל תנאי היא:

מיתבי ס"ת שבלה אם יש בה כד' ס"ת שכתב אשורית על הספר וזדיו ומשני כאן בספרים כאן במגילה ורז אשי משני כי תניא הריא צשאר ספרים ורבי יהודה היא אלמא

קא צעיי מעיקרא מכונסות או אפי' מפוזרות פשיטא דאפי' מפוזרות מדבעא רב הונא ס"ת שאין צו ללקט משמע הא יש צו ללקט מצילין אע"פ שהן מפוזרות:

פורענות